



УДК 343.126

А. Сердюк,аспірант кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЧАСТИНА ЕФЕКТИВНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

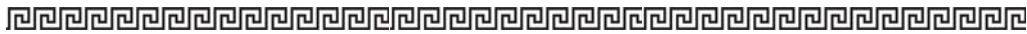
Ефективне розслідування кримінальних правопорушень органами, які здійснюють досудове розслідування, у цілому залежить від правильного й своєчасного використання в комплексі наявних у них сил і засобів. Оскільки не секрет, що в процесі розслідування зазвичай беруть участь різні посадові особи державних органів (прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий (або слідчі), відповідні оперативні підрозділи), дії всіх цих суб'єктів об'єднує одна спільна мета – виконання завдань кримінального провадження, закріплених у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Зокрема, цими завданнями є захист особи, суспільства й держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування та судового розгляду, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу та щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [16, с. 16]. Спільна мета зумовлює необхідність співпраці зазначених суб'єктів та утворює інститут взаємодії в кримінальному процесі України.

Різні аспекти взаємодії органів досудового розслідування викликали науковий інтерес багатьох учених,

таких як Ю.П. Аленін, К.В. Антонов, М.В. Багрій, Р.С. Белкін, В.Д. Берназ, О.Ю. Гавриляк, В.С. Зеленецький, О.В. Керевич, В.І. Сліпченко, М.В. Стащак, В.В. Топчий, В.Ю. Шепітько та інші. Однак, незважаючи на велику кількість наукових праць, невирішеними залишилися окремі питання, зокрема, поняття взаємодії в кримінальному процесі, розуміння внутрішнього змісту взаємодії та визначення основних форм здійснення взаємодії.

Тому для вирішення поставлених питань необхідно дослідити законодавство у сфері регулювання процедури взаємодії органів досудового розслідування та їх посадових осіб, яке складається з Конституції України, міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України (у частині спільних дій державних органів України з іноземними щодо протидії транснаціональній злочинності або терористичним організаціям), Кримінального процесуального кодексу України, інших нормативно-правових актів, таких як Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», Закон України «Про прокуратуру», Закон України «Про Національну поліцію», Закон України «Про Службу безпеки України», Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» тощо.

Так, наприклад, у п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України закріплено можливість слідчого доручати проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним



підрозділам; у ч. 1 ст. 41 КПК України закріплено обов'язок оперативних підрозділів здійснювати слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовими дорученнями слідчого чи прокурора; ч. 6 ст. 246 КПК України визначає право уповноважених оперативних підрозділів за дорученнями слідчого проводити негласні слідчі (розшукові) дії. У ст. 16 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 р. визначено основні положення щодо взаємодії органів прокуратури, органів внутрішніх справ, Служби безпеки України в питаннях боротьби з організованою злочинністю [12]. У ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» закріплено обов'язок цих підрозділів здійснювати взаємодію між собою та з іншими правоохоронними органами, у тому числі відповідними органами іноземних держав і міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого й повного попередження, виявлення та припинення злочинів [11].

Окремо в системі нормативно-правових актів щодо регулювання взаємодії правоохоронних органів варто згадати сукупність відомчих інструкцій, до яких належать такі акти: спільний Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні» від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5 [15], Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України» від 9 серпня 2012 р. № 686 [14], спільний Наказ Міністерства внутрішніх справ України та Центрального управління Служби безпеки України

«Про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю» від 10 червня 2011 р. № 317/235 [9], Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень» від 14 серпня 2012 р. № 700 [13] (далі – Інструкція № 700) тощо.

Але, на превеликий жаль, незважаючи на таку велику кількість нормативно-правових актів, законодавець ніде не закріпив легальне визначення поняття «взаємодія», що у свою чергу зумовлює неоднозначне трактування цього терміна правозастосовниками та, як наслідок, приводить до неоднакового виконання.

Відповіді на ці питання намагались знайти чимало вчених у різні часи, зокрема, представники різних галузей права (кримінального процесу, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності тощо). З огляду на те, що термін «взаємодія» загальнотеоретичний і багатоаспектний, різні дослідники намагались надати визначення шляхом поєднання нормативно-правових приписів і трактувань крізь призму категорій філософії, воєнної справи, соціології, психології.

Із загального морфологічного розуміння взаємодія – це взаємний зв'язок явищ, понять, погодженість дій тощо [3, с. 85]; співдія, співдіяння; взаємний зв'язок між предметами в дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь [8, с. 97].

Аналізуючи взаємодію як філософську категорію, криміналісти В.Д. Берназ і М.В. Салтевський наголошують на тому, що вона використовується для визначення загальної форми зв'язку речей або явищ у їх загальній зміні, що впливають одна на іншу. При цьому в ході взаємодії здійснюється взаємовплив на спільний предмет діяльності, а також вплив учасників спільної діяльності один на одного [7, с. 49].



Досліджуючи зазначене явище з позиції соціальної психології, Н.В. Гуменна пропонує розуміти взаємодію як взаємозалежний обмін діями, організацію людьми взаємних дій, спрямованих на реалізацію спільної діяльності. Вона наголошує на тому, що під час взаємодії відбувається обмін діями, зароджуються спорідненість, координація дій обох суб'єктів, а також стійкість їхніх інтересів, планування спільної діяльності, розподіл функцій тощо [5, с. 498].

В.В. Шендрик розглядає взаємодію під кутом військової справи, де під досліджуванним явищем розуміють погодженні за завданням, напрямом і часом дії в інтересах досягнення мети бою. Автор наголошує, що під погодженістю в цьому разі варто розуміти поєднаний у ціле процес планування, ухвалення рішення та ведення спільних дій [18, с. 95–96].

На нашу думку, розглядати взаємодію лише в площині одного часу та в одному місці неправильно, оскільки, як справедливо наголошує Н.В. Гуменна, взаємодія може відбуватись на різних стадіях кримінального провадження [5, с. 499]. Навіть виконання доручення слідчого оперативними підрозділами не можна розглядати як дії в одному часі. Адже спочатку приймається рішення доручити виконання, а вже потім відбувається виконання дії, проте жодним чином не одночасно. У цьому контексті можемо припустити, що автори під часовими межами розуміють взаємодію в межах однієї стадії, однак таке визначення певною мірою звужує це поняття.

Що стосується погодженості в місці, то це також спірне питання, оскільки не зрозуміло, про яке погоджене місце йде мова: погоджене місце, наприклад, – це коли посадові особи виконують спільні дії в одному місці досудового розслідування або куди направляється процесуальний документ для виконання наступних спільних дій.

І.М. Бацько справедливо зазначає, що погодженість або спільність у меті й завданнях під час взаємодії не може ви-

конуватись у повному обсязі, оскільки, на його думку, слідчий не може здійснювати оперативно-розшукові заходи, а оперативні підрозділи не уповноважені проводити деякі процесуальні дії навіть за дорученням слідчого чи прокурора (складати повідомлення про підозру, обвинувальний акт тощо). Тому більш доцільно спільність або узгодженість розглядати в контексті виконання певних дій: проводити огляд місцевості, висувати версії, складати спільний план розслідування кримінального правопорушення, здійснювати слідчий експеримент, проводити одночасно в різних місцях декілька обшуків у співучасників злочину тощо [2, с. 363].

Деякі автори розглядають взаємодію як акт адміністративно-владних, взаємовигідних зв'язків. Так, на переконання В.М. Шванкова, взаємодія – це ділове співробітництво на основі взаємодопомоги частин та елементів системи органів внутрішніх справ із метою найбільш ефективного розв'язання завдань боротьби зі злочинністю й охорони громадського порядку [17, с. 10].

Не вступаючи в полеміку з наведеними науковцями щодо більш доречного визначення взаємодії, хочемо зробити висновок, що зазначений термін є досить багатограним і включає в себе багато ознак, які використовуються різними авторами у своїх трактуваннях та безумовно повинні бути враховані під час закріплення легального визначення в спеціальному нормативно-правовому акті – Інструкції № 700.

Не менш важливим є питання щодо існуючих форм здійснення взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами. Так, О.Ю. Гавріляк пропонує всі існуючі форми взаємодії ділити на процесуальні та організаційні [4, с. 115]. І така позиція, на нашу думку, досить виправдана, оскільки можемо зробити припущення, що автор надав ці назви відповідно до джерела їх закріплення. «Процесуальні» форми – ті, що прямо передбачені в КПК України, а «організаційні» форми закріплені в спеціальних відомчих інструкціях, таких як,



наприклад, Інструкція № 700, яка фактично має назву «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень».

Відповідно до ст. ст. 40, 41, 246 КПК України простежуються дві процесуальні форми здійснення взаємодії: виконання доручень слідчого відповідними оперативними підрозділами та спільне виконання негласних слідчих (розшукових) дій слідчим і відповідними оперативними підрозділами.

Аналізуючи положення спеціальних відомчих інструкцій, С.І. Апухтін виділяє такі організаційні форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів: 1) спільний аналіз інформації; 2) спільне планування слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів; 3) взаємний обмін інформацією; 4) консультативна діяльність слідчого під час документування злочинних дій, проведення оперативними підрозділами первинної перевірки; 5) використання оперативно-розшукових обліків; 6) проведення тактичних операцій; 7) створення та діяльність слідчо-оперативної групи (далі – СОГ) [1, с. 151–158].

У практичній діяльності розгалуженість системи існуючих форм взаємодії, які нормативно закріплюються в численних нормативно-правових актах, приводить до того, що найчастіше слідчими використовується лише одна очевидна форма – надання доручень відповідним оперативним підрозділам.

Подолати такий негативний аспект практичної діяльності можливо завдяки, по-перше, внесенню змін до спеціальних інструкцій шляхом виділення й закріплення основних форм здійснення взаємодії між слідчими та оперативними працівниками на основі узагальнення наукових поглядів; по-друге, проведення спеціальних, спільних занять слідчих із різними оперативними підрозділами, на яких будуть висвітлюватись існуючі форми взаємодії, доку-

ментальне супроводження взаємодії, розкриття слідчим можливостей виконання дій різних оперативних підрозділів тощо.

Додатково варто зауважити, що всі існуючі форми взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами мають наскрізний характер. Тобто в межах однієї форми виконуються інші (як процесуальні, так і організаційні). Найбільш ефективною під час розслідування, а також універсальною для учасників щодо можливостей одночасного використання їх потенціалу є форма взаємодії в складі СОГ.

Інструкція № 700 передбачає можливість створення таких груп:

- 1) чергових СОГ (п. 2.4);
- 2) тимчасових СОГ для розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, а також кримінальних правопорушень, які викликали значний суспільний резонанс (п. 4.1);
- 3) постійно діючих спеціальних СОГ для розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, учинених у минулі роки (п. 4.6);
- 4) міжрегіональних СОГ (п. 4.8);
- 5) СОГ для виконання доручень слідчого або прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) чи негласних слідчих (розшукових) дій, а також пов'язаних із цим тактичних операцій (розділ 6).

У механізмі здійснення взаємодії особливу роль посідає процесуальна фігура слідчого, який виконує організацію такої взаємодії. Згідно з п. 17 ст. 3 КПК України слідчий уповноважений здійснювати досудове розслідування. Відповідно до п. 1.3.1 Інструкції № 700 він є відповідальним за швидке, повне й неупереджене розслідування кримінальних правопорушень, а згідно з п. п. 2.7.1 та 4.3 Інструкції № 700 керує діями членів СОГ і несе персональну відповідальність за якість проведення процесуальних дій у складі СОГ.

Однак варто зауважити, що під час організації взаємодії не можна повною мірою сприймати слідчого як процесуальну фігуру останньої інстанції,



оскільки він зобов'язаний виконувати законні вимоги процесуального керівника (відповідного прокурора), а також керівника органу досудового розслідування.

Тому на основі викладених положень щодо розуміння поняття, а також існуючих форм взаємодії пропонуємо авторське тлумачення внутрішнього змісту зазначеного явища. На нашу думку, серед усіх запропонованих підходів до розуміння цього явища простежується таке положення, що за своєю внутрішньою спрямованістю взаємодія передбачає механізм комунікації посадових осіб у державних органах, які спільними зусиллями виконують завдання кримінального провадження.

Під комунікацією фактично необхідно розуміти процес обміну службовою інформацією, яка в подальшому зумовлює процесуальні наслідки у вигляді виконання певних дій чи прийняття процесуальних рішень. Згідно із загальним розумінням процесу комунікації вона відбувається за допомогою вербальної передачі інформації (у процесі розслідування такий спосіб знаходить відображення під час здійснення спільних нарад, аналізу слідчої чи оперативно-розшукової інформації, планування слідчих (розшукових) або негласних слідчих (розшукових) дій тощо) або за допомогою невербальної передачі інформації (з огляду на те, що кримінальному процесу притаманний письмовий документообіг, пропонуємо розглядати невербальну комунікацію саме під цим кутом – надання владними суб'єктами розпорядчих актів і можливості підпорядкованим суб'єктам відповідати на них, а саме виконувати чи оскаржувати в разі невідповідності вимогам законодавства або в разі неможливості виконання через об'єктивні причини).

Прокурор як процесуальний керівник досудового розслідування, згідно з положеннями КПК України, має право надавати слідчому доручення, вказівки, а також уповноважений вносити постанови. Керівник органу досудового розслідування також уповно-

важений надавати слідчому вказівки, обов'язкові до виконання, а в деяких випадках – погоджувати проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.

У свою чергу слідчий має можливість оскаржувати лише процесуальні рішення прокурора шляхом подання скарг прокурору вищого рівня відповідно до ст. 311–313 КПК України. Процедуру оскарження рішень керівника органу досудового розслідування чинний КПК України взагалі не передбачає.

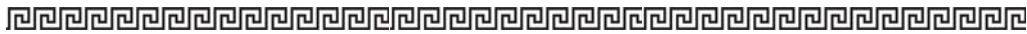
Якщо зосередити увагу на взаємодії слідчого та відповідних оперативних підрозділів, то останні зобов'язані виконувати лише письмові доручення слідчого, які зареєстровані в канцелярії територіального органу внутрішніх справ і передані відповідно до порядку, передбаченого Наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції з діловодства в системі Міністерства внутрішніх справ України» від 23 серпня 2012 р. № 747 [10].

Відповідно до п. 6.2 Інструкції № 700 не допускається надання слідчим неконкретизованих доручень, а також доручень без встановленого строку їх виконання оперативному підрозділу (співробітнику оперативного підрозділу – члену СОГ). Однак механізм контролю за дорученнями слідчого Інструкція № 700 не передбачає, як і не визначає пояснення терміна «неконкретизовані» та не містить визначення максимальних строків виконання доручення.

Тому під неконкретизованим дорученням варто розуміти доручення, у якому не зрозуміле завдання, що ставиться оперативному підрозділу, не міститься короткий опис способу вирішення такого завдання або ж доручення надане оперативному підрозділу, який не компетентний виконувати його [6].

Строк виконання доручення слідчого повинен бути достатнім для реалізації відповідними оперативними підрозділами поставлених перед ними завдань і





не має перевищувати строк досудового розслідування. У разі неможливості виконати доручення слідчого в зазначений у ньому час оперативні підрозділи мають можливість звернутись до начальника оперативного підрозділу, який разом із керівником органу досудового розслідування подовжують такий час.

Оскаржувати доручення слідчого оперативні підрозділи не мають права, як не мають права звертатись до слідчого судді чи прокурора з клопотаннями (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України).

Неможливість оскарження процесуальних рішень керівника органу досудового розслідування слідчим, а також рішення слідчого відповідними оперативними працівниками свідчить про прогалини в законодавстві, а також про звуження процесуальних прав зазначених осіб. Адже згідно зі ст. 24 КПК України кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого тощо. У КПК України зазначено, що немає чіткого переліку процесуальних рішень, які можливо оскаржити, а отже, можна оскаржити будь-які рішення (у тому числі вказівки та доручення тощо) [16, с. 79].

У свою чергу принцип забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності, передбаченого ст. 24 КПК України, відповідає ст. 55 Конституції України, де закріплено, що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Офіційне тлумачення цього принципу надано в рішенні Конституційного Суду України від 14 грудня 2011 р. № 19-рп/2011 (справа про оскарження бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо заяв про злочин), відповідно до якого право на судовий захист належить до основних, невідчужуваних прав і сво-

бод людини й громадянина та, відповідно до ст. 64 Конституції України, не може бути обмежене навіть в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Якщо співвіднести процесуальні норми з положеннями Конституції України, то можна зробити висновок, що або на всіх посадових осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні (прокурора, керівника органу досудового розслідування, слідчого, відповідного співробітника оперативного підрозділу), поширюються одні й ті ж права, передбачені чинною Конституцією України, і всі вони однаковою мірою мають право оскаржувати процесуальні рішення, обов'язкові для виконання ними, або на посадову особу кримінального провадження не поширюється право на судовий захист, передбачене ст. 55 Конституцією України (проте зазначене твердження не можна визнати правильним).

Тобто з метою вдосконалення комунікації під час взаємодії посадових осіб необхідно подолати односторонність у відносинах – передбачити механізм оскарження неправомірних рішень. Відтак у ст. 312 КПК України поряд із можливістю подання скарги слідчим до прокуратури вищого рівня має бути передбачена можливість додаткового оскарження в суді. Наприклад, якщо за розглядом скарги прокурор прокуратури вищого рівня не задовольнить вимоги, зазначені в скарзі слідчого, йому має бути надано право звернутись зі скаргою до слідчого судді місцевого суду згідно з правилами судового розгляду, передбаченими ст. ст. 318–380 КПК України.

У главі 26 КПК України має бути передбачена окрема норма, яка надаватиме можливість слідчому оскаржувати процесуальні рішення керівника органу досудового розслідування в судовому порядку.

Процедура оскарження відповідними оперативними підрозділами процесуальних рішень слідчого має складатись із двох етапів: відомчого (скаргу розглядає керівник органу досудового розслідуван-



ня) та судового (у разі, якщо керівник органу досудового розслідування не задовольнить вимоги скарги).

Підводячи підсумок, варто зазначити, що внесення змін до кримінального процесуального законодавства шляхом закріплення офіційного тлумачення терміна «взаємодія органів досудового розслідування», а також закріплення чіткого переліку існуючих форм взаємодії безсумнівно здатне позитивно вплинути на ефективність досудового розслідування. А внесення змін до КПК України в частині передбачення можливості оскарження слідчим процесуальних рішень керівника органу досудового розслідування, а також оскарження оперативними підрозділами процесуальних рішень, які надаються їм для виконання, узгодило б кримінальне процесуальне законодавство з положеннями Конституції України – Основного Закону нашої держави.

Ключові слова: поняття взаємодії, організація взаємодії слідчим, форми взаємодії, повноваження посадових осіб кримінального провадження, оскарження процесуальних рішень слідчим, законодавство у сфері регулювання взаємодії.

Статтю присвячено законодавству у сфері регулювання організації взаємодії посадових осіб органів, які виконують досудове розслідування кримінального провадження. Увага приділяється питанням визначення терміна «взаємодія» в кримінальному процесі, досліджуються форми здійснення взаємодії органів досудового розслідування, а також взаємодія розглядається як процес комунікації посадових осіб державних органів під час виконання завдань кримінального провадження. Встановлено невідповідність окремих норм Кримінального процесуального кодексу України положенням Конституції України в частині реалізації слідчим і відповідними оперативними працівниками права на оскарження процесуальних рішень у суді.

Статья посвящена законодательству в сфере регулирования организации взаимодействия должностных лиц органов, которые осуществляют досудебное расследование уголовного производства. Внимание уделяется вопросам определения термина «взаимодействие» в криминальном процессе, исследуются формы осуществления взаимодействия органов досудебного расследования, а также взаимодействие рассматривается как процесс коммуникации должностных лиц государственных органов во время выполнения заданий уголовного производства. Установлено несоответствие отдельных норм Уголовного процессуального кодекса Украины положениям Конституции Украины в части реализации следователями и определенными оперативными сотрудниками права на обжалование процессуальных решений в суде.

The article is devoted to the law in the regulation of interaction between officials of carrying out pre-trial investigation of the criminal proceedings. The attention paid to the definition of “interaction” in the criminal process, studied the forms of interaction of the pre-trial investigation and interaction is considered as a process of communication of public officials in the performance of tasks of criminal proceedings. Established discrepancy some norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine the provisions of the Constitution of Ukraine in the implementation of the investigator and corresponding operational employees the right to appeal procedural decisions in court.

Література

1. Апухтін С.І. Теоретичні та практичні питання взаємодії оперативних підрозділів ОВС під час обшуку обвинувачених і підсудних / С.І. Апухтін // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2012. – № 3. – С. 151–158.

2. Бацько І.М. Процесуальні аспекти взаємодії слідчих, дізнавачів, експертів та спеціалістів / І.М. Бацько // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства





внутрішніх справ : зб. наук. праць. – 2004. – № 4(18). – С. 362–369.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.

4. Гавріляк О.Ю. Взаємодія слідчого та оперативних підрозділів при проведенні тактичних операцій у кримінальних провадженнях про вимагання / О.Ю. Гавріляк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2013. – № 6-2. – Т. 2. – С. 114–117.

5. Гуменна Н.В. Поняття взаємодії слідчого з іншими суб'єктами розшуку під час здійснення ним розшукової діяльності / Н.В. Гуменна // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / за ред. С.В. Кивалова. – 2014. – Вип. 72. – С. 497–504.

6. Дунаєва А.В. Взаємодія слідчого та оперативного підрозділу органу внутрішніх справ під час розшуку підозрюваного / А.В. Дунаєва // Часопис Академії адвокатури України. – 2013. – № 18. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/Chaau/2013-1/13davcrp.pdf.

7. Берназ В.Д. Криміналістика : [навч. посібник] / В.Д. Берназ, М.В. Салтєвський. – О. : ОДУВС, 2009. – 460 с.

8. Баб'як А.В. Отримання та використання первинної оперативно-розшукової інформації оперативними підрозділами ОВС України : [монографія] / А.В. Баб'як, В.П. Сапальов, М.В. Стацак, В.В. Шендрик. – Львів : Каменярь, 2010. – 167 с.

9. Про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю : Наказ Міністерства внутрішніх справ України та Центрального управління Служби безпеки України від 10 червня 2011 р. № 317/235 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11>.

10. Про затвердження Інструкції з діловодства в системі Міністерства внутрішніх справ України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 серпня 2012 р. № 747 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/prozatverdzhennja-instrukcii-z-dilovodstva-v-sistemi-minis-doc121236.html>.

11. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

12. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30 червня 1993 р. № 3341-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

13. Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14 серпня 2012 р. № 700 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-organizaciyu-vzajemodiyi-organiv-dosudovogo-rozsliduvannj-doc119907.html>.

14. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 9 серпня 2012 р. № 686 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1769-12>.

15. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>.

16. Уголовный процессуальный кодекс Украины: научно-практический комментарий / отв. ред. : С.В. Кивалов, С.Н. Мищенко, В.Ю. Захарченко. – Х. : Одиссей, 2013. – 1184 с.

17. Шванков В.М. Теоретические основы координации и взаимодействия в органах внутренних дел / В.М. Шванков. – М. : Академия МВД СССР, 1978. – 139 с.

18. Шендрик В.В. Організаційно-тактичні основи профілактики пенітенціарної злочинності : [навч.-практ. посібник] / В.В. Шендрик, Н.Є. Філіпенко, В.В. Марков. – К. : ПВВ МВС України, 2009. – 116 с.